

Vår dato 2012-08-24 **Vår referanse** 2012/000031-049/ETJ/ 425

Tidligere dato **Tidligere referanse**

Til
Forsvarsdepartementet

Kopi til

Høring - NOU 2012:14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen

Vi viser til at Justis- og beredskapsdepartementet har sendt ovennevnte sak på høring til bl.a. departementene, med oppfordring om videre foreleggelse for underliggende organer, med høringsfrist 7. september 2012. Grunnet tidsfristen, og sett hen til at kommisjonen berører forhold som direkte angår Etterretningstjenesten, fremmes våre synspunkter direkte for Forsvarsdepartementet. Vi vil i innspillet konsentrere oss om å kommentere forhold som vi mener er av størst betydning for de rammer tjenesten skal arbeide innenfor i tiden fremover.

Rapporten fra 22. juli-kommisjonen blir et viktig bidrag når vårt lands fremtidige kriseberedskap og trusselforebyggende arbeid skal organiseres. Det er vår vurdering at kommisjonen har levert en solid rapport med mange gode analyser og viktige forslag til tiltak for å rette på dokumenterte svakheter.

Som landets nasjonale utenlandsetterretningstjeneste har vi i våre åpne trusselvurderinger tydelig påpekt at vi i det daglige står overfor to konkrete ytre trusler; terrorisme og trusler i det digitale rom. Disse truslene har det til felles at de er grenseoverskridende, forflytter seg hurtig og utfordrer våre åpne samfunn på nye måter. For å møte truslene kreves utstrakt samarbeid nasjonalt mellom berørte etater og i tillegg et effektivt internasjonalt samarbeid. God utenlandsetterretning er inngangsbilletten til å forstå og håndtere mange av truslene.

En fremtidig hendelse i Norge vil etter all sannsynlighet ikke være lik den som inntraff 22. juli. Erfaringslæringen og tiltak som implementeres i lys av denne må etter vårt syn derfor favne vesentlig videre enn å forebygge og motvirke den type høyreekstrem soloterrorisme som inntraff 22. juli. Det eksisterer et bredt spekter av risikoområder som vil kunne utfordre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser, for eksempel spredning av og trusler fra masseødeleggelsesvapen. Etterretningstjenestens viktigste bidrag vil være å varsle i tide og på den måten være en troverdig bidragsyter til et førstelinjeforsvar mot at slike hendelser inntreffer, samt å understøtte nasjonale beslutningsprosesser for å forebygge, motvirke eller begrense virkningen av hendelsene. Militant islamisme vil etter vår vurdering fortsatt utgjøre den største terrortrusselen mot Norge og norske interesser i tiden fremover. Det betyr ikke at andre typer terrortrusler ikke vil være reelle eller sannsynlige. Både på dette området og i relasjon til andre trusselområder utvikler trussel- og risikobildet seg hele tiden. Etterretningsvirksomhet, planverk og mottiltak må løpende utvikles tilsvarende. I beredskapssammenheng må vi uansett planlegge for det uventede og ha fleksible mekanismer, for å stå best mulig rustet mot nye trusler som kan

Postadresse	Besøksadresse	Sivil telefon/telefaks +47 23 09 40 00/+47 23 09 44 66	Epost/ Internett Post.etterretningstjenesten@mil.no www.forsvaret.no	Vedlegg
		Militær telefon/telefaks 0510 4000/0510 4466	Organisasjonsnummer NO 974 7892 21 MVA	

materialisere seg på meget kort varsel.

I lys av det uforutsigbare trussel- og risikobildet står Etterretningstjenesten overfor betydelige utfordringer, og det vil være behov for å styrke virksomheten på flere områder. Et ytterligere styrket samarbeid med PST er ett viktig tiltak som vil ha effekt på nasjonens samlede evne til å forebygge og motvirke trusler, særlig relatert til grenseoverskridende terrorisme.

Forholdet mellom Etterretningstjenesten og PST er bedre enn noensinne – men er ikke godt nok. Informasjonsflyten mellom våre to organisasjoner er ikke slik den burde være. Vi er derfor tilfreds med at 22. juli-kommisjonen i flere av sine konkrete anbefalinger følger opp dette, og Etterretningstjenesten støtter disse anbefalingene. Vi har tidligere tatt opp enkelte aspekter ved samarbeidet med PST med Forsvarsdepartementet, særlig i brev av 12. juli 2012 om grensesnitt og samarbeid E-PST innen kontraterror. Vi viser videre til vårt brev av 16. august 2012 til departementet, hvor vi reiser noen problemstillinger knyttet til 22. juli-kommisjonens forslag om å sikre at lovgivningen gjør det mulig for PST å be Etterretningstjenesten om bistand til innhenting av informasjon om borgere i utlandet.

I forlengelsen av forannevnte bør politiske myndigheter etter vårt syn snarlig bidra til klarere og mer funksjonelle rammer for et nært og tillitsfullt samarbeid mellom Etterretningstjenesten og PST i operative saker (spesielt knyttet til kontraterror), både

- rettslig, ved å fjerne hindre for informasjonsflyt som følge av taushetspliktbestemmelser i lovverket, samt følge opp PSTs forslag til kriminalisering av visse forberedelseshandlinger som nå er ute på høring,
- organisatorisk, jf. vårt tidligere forslag om et styrket samarbeid ved å opprette et felles kontraterrorssenter eller en lignende samarbeidsmekanisme mellom de to tjenester, samt
- på annen måte, herunder gjennom politiske prioriteringer, ressurstildelinger, legge forholdene til rette for styrket aksess til informasjon/data, osv

Det er vesentlig sett fra vårt ståsted at kommisjonens gode forslag må omsettes i praktiske tiltak. Vi er innstilt på å bidra til dette i et tett og konstruktivt samarbeid med PST. Vi har respekt for at også PST har krevende utfordringer på dette området, og det er viktig for oss å understreke at kontraterrorarbeidet ikke blir optimalt uten at begge organisasjoner fungerer godt – hver for seg og i samvirke.

Kommisjonen understreker viktigheten av at andre etater kan tipse PST eller på annen måte videreformidle informasjon til PST som kan være relevant for å løse PSTs oppdrag, uten å komme i konflikt med lovbestemt taushetsplikt. Tilsvarende vurderinger bør i minst like stor grad gjelde i forholdet mellom andre offentlige virksomheter og Etterretningstjenesten. Lovforslag for å avhjelpe dagens situasjon bør derfor inkludere retten til å utlevere utenlandsetterretningsrelevant informasjon til Etterretningstjenesten uten hinder av lovbestemt taushetsplikt.

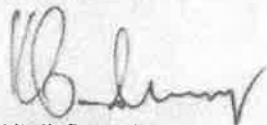
Utviklingen av truslene i det digitale rom skjer hurtig. Her spiller de tre EOS-tjenestene en viktig rolle. Vi viser i den forbindelse til felles brev fra Etterretningstjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet til FD av 21. juni 2012. Et viktig tiltak bør etter vårt syn være å videreutvikle det operative samarbeidet mellom tjenestene på dette området, noe vi allerede har tatt initiativ til. Det er også grunn til å vurdere regelverk og fullmakter for å kunne møte digitale trusler i sanntid.

Vi støtter kommisjonens forslag om at RSU og Kriserådet bør ha jevnlig møter for å orientere seg om utviklingen i det samlede trussel- og risikobildet og sikre god samhandling og respons i lys av utfordringene som avtegner seg, og har merket oss at statsministeren før kommisjonen la frem sin rapport meddelte (jf. pressemelding av 19. juni 2012) at det skal innføres en ordning med jevnlig møter på regjeringnivå som systematisk vies beredskapsspørsmål. Tilsvarende bør etter vårt syn også vurderes gjennomført i andre relevante strategiske fora.

Når det gjelder prinsippene for nasjonal krisekoordinering, er kommisjonens anbefalinger mindre tydelige. Det er vår vurdering at bl.a. terror- og cybertruslene har en slik karakter at de utfordrer sektorprinsippet når det kommer til de mest alvorlige situasjoner som krever nasjonalstrategisk håndtering. Det bør etter vårt syn derfor drøftes om sterkere styringslinjer på nivå over og på tvers av sektorene bør etableres i saker som dreier seg om nasjonens sikkerhet. Det bør i denne sammenheng vurderes å etablere en funksjon ved Statsministerens kontor med ansvar for overordnet rådgivning og koordinering av saker knyttet til nasjonal sikkerhet.

Selv om Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle på sivil side i forhold til samfunnssikkerhetsutfordringer styrkes ytterligere gjennom bl.a. instruks fastsatt ved kgl. res. 15. juni 2012, vil dette neppe være et tilstrekkelig grep for å håndtere og koordinere de mest alvorlige stats- og samfunnssikkerhetsutfordringer, som kan ramme en rekke sektorer i et tempo som krever fortløpende koordinering og beslutningstaking på storstrategisk nivå. I dette perspektiv kunne det for store sektorovergrepene nasjonale kriser etter vår oppfatning være formålstjenlig å vurdere å innføre sentral krisestyring fra ett sted, fortrinnsvis fra SMK. Vi erkjenner at dette hittil ikke har vært ansett å passe inn i den norske modellen for organisering av regjeringsapparatet, verken i fred, krise eller krig, og at SMK ikke er dimensjonert for en slik oppgave i dag. Vi vil likevel peke på at en slik modell utgått fra regjeringssjefens apparat er valgt av en rekke andre land som det i andre sammenhenger kan være naturlig å sammenligne oss med.

Uavhengig av hvordan de strategiske krisekoordineringsmekanismer er organisert, vil vi avslutningsvis fremheve viktigheten av at samvirkeprinsippet, som nå er det fjerde styrende prinsipp for nasjonal krisehåndtering, må operasjonaliseres og øves for å få nødvendig effekt.

Kjell Grandhagen
Generalløytnant
Sjef Etterretningstjenesten